

tige zaken. Rodin evenwel noemt nuttig al datgene, wat bijdraagt tot 's menschen geluk. En dan moet erkend worden, dat er eigenlijk niets op de wereld bestaat dat ons gelukkiger maakt dan overpeinzing en droomen. Welnu, het is de kunst die den mensch den zin des levens openbaart en hem inlicht aangaande zijn bestemming. Daarom moest in onze maatschappij de meening veld winnen, dat zij er evenveel belang bij heeft artistieke talenten en karakters te bezitten als ingenieurs en fabrikanten.

Maar onze tijd is er nu eenmaal een van technici, niet van kunstenaars. In het moderne leven zoekt men de nuttigheid bovenal in het verbeteren van zijn materieel bestaan, waartoe de wetenschap dagelijks nieuwe middelen uitdenkt. Van geest, gedachten en innerlijk leven is nauwelijks meer sprake, en de kunst is dood. Want de kunst vertegenwoordigt de overpeinzing en het geestelijk genot door te dringen in het wezen der natuur; zij vormt de meest verheven bestemming des menschen, omdat zij het is die de wereld tracht te begrijpen en te doen begrijpen. De huidige menschheid evenwel meent het te kunnen stellen buiten kunst. Zij wil niet meer droomen en overpeinzen, zij wil slechts fysiek genieten. De hooge en diepe waarheden zijn haar onverschillig geworden; zij heeft er genoeg aan, lichamelijke begeerten te bevredigen. En de schoonheid is daarbij tot iets overtolligs geworden. Alles is dan ook even leelijk en zonder smaak of bevalligheid voortgebracht door stomme, redelooze machines.

Wil de kunst weer de voorname plaats innemen die zij vroeger bekleedde, dan moet er alle arbeid aan worden gewijd en geen inspanning te groot geoordeeld. Oogenschoonlijk is voor velen de langzame en weldoordachte arbeid bij kunstschepping minder schoon dan de zonder inspanning verkregen inspiratie, want harde en nauwgezette arbeid maakt minder indruk. Toch is het deze laatste, die ten grondslag ligt aan alle waardevolle hooge kunst. De inspiratie, zegt Rodin, is niets dan eene romantische idee, van allen zin ontbloot *). Het is alleen omdat men den arbeid niet verstaat, dat deze bij kunstenaars minder hooggeschat wordt en minder waardeering vindt.

De geniale productie komt waarlijk niet alleen door *inspiratione* tot stand: een geweldige en moeitevolle voorarbeid en inspanning liggen er aan ten grondslag. Het is een volkomen dwaling van Lombroso en zijn aanhangers, het voor te stellen alsof de geniale schepping verwant zou zijn aan waanzin. Verre van dien is het genie de ordelijkheid zelf, de concentratie van alle maat en evenwicht. Ten onrechte, zegt Rodin, is mijn

*) Aangaande deze uitlating merkt de dichter Rilke op: „Men begrijpt dat voor dezen scheppenden kunstenaar de inspiratie geworden was tot iets dusdanig duurzaam, dat hij ze niet meer voelde aankomen, daar zij nooit meer ontbrak en daardoor leidde tot een ononderbroken en onuitputtelijke vruchtbaarheid”.